

İthal Temsil, Yama-Yerelleşme Olarak Demokratikleşme veya Uydulaşma: Yeni Dünya Düzeninin İçine Girerek Ya Da Dışında Kalarak Çözülme? Ne Yapmalı?

Imported Representation, Democratization As Being
Patch-Localization Or Minion: Disengagement By Penetrating
New World Order Or Keeping Out Of It? What Should Be Done?

Ertan Eğribel

Özet: Türkiye’de devlet kendi siyasi dayanağını oluşturamadığı için yeni dünya düzeninin hem içinde hem de kıyısında yer almakta; bu da toplum düzeyinde temsil sorununun/krizinin kronik bir biçimde yaşanmasına yol açmaktadır. İki kutuplu Batı dünya düzeninin ABD eksenli yeni dünya düzenine dönüşmesiyle ABD yandaşlığına dayalı Türkçü-muhafazakarlık bile savunulamaz hale gelmiştir. Bloklara dayalı devletler arası dünya egemenlik sisteminin değişmesiyle devlet kendine yeni bir temel yaratamamıştır. Sadece Türkiye’de değil, dünyada da devlet ve toplum düzeyinde ortaya çıkan temsil krizini aşmak dünya sorunları üzerinde sözümüzün, tavrımızın olmasına bağlıdır. Bu da bütünsel bir tarih anlayışından başka bir şey değildir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Dünya Düzeni, İthal Temsil, Osmanlılık, ABD, Rusya

Abstract: State couldn't found its own political bases in Turkey so that it stays both in new World order and margin; and this causes representation problem to be lived inveterately on society level. With the transformation of bipolar Western World order into new World order based on the usa, even turkist- conservative based on the usa partisan can not be indifensible. With the change of interstate World sovereignty system based on blocs, the state could not create a new order for itself. To overcome the representation crisis which arises on Not only in Turkey but also in state and society level depends on our discourse, attitude about the worldly problems. This is nothing more than having a holistic history understanding.

Keywords: New World Order, Imported Representation, Ottomanism, USA, Russia

Dünyada ve Türkiye’de yerel ayrışma ve çekişmeler, etnik-dini çatışmalar ABD eksenli yeni dünya düzeninin bir özelliğidir. Batı dünya egemenliğinin günümüzde aldığı biçim, Doğu-Batı ilişkiler dengesi dışında, eski düzen/modernleşme ile yeni düzen/küreselleşme arasındaki farklılaşma, değişme, liberalleşme, özgürleşme olarak tanıtılmaktadır. Mutlak kimliklere dayalı darlaşma, itişme toplumların kendi tarihsel gelişiminin olağan bir sonucu gibi gösterilmektedir. Bu nedenle Amerikan küreselleşmesi ona muhalif güçler tarafından bile savunulmakta, zorunlu bir değişim/gelişme/ilerleme olarak nitelenmektedir. Türkiye’de mevcut dünya düzenine karşı zaman zaman tezahür eden tepkiler ABD küreselleşmesinin dışında kalmaktan, ABD’nin Doğu üzerinde denetimine kimseyi ortak etmemesinden kaynaklanmaktadır. Mevcut dünya düzenine konjonktürel olarak yükselen itirazlar ise, ancak görüntü düzeyinde kalmakta, yeni bir siyasetin ve dünya düzeninin savunusu biçiminde temellendirilmemektedir. Bu nedenle söz konusu itirazlar da ABD küreselleşmesine ortaklık ve bu çerçevede yeni bir rol üstlenme çabasından öteye gitmemektedir. Her iki durumda da, Türkiye’de devlet kendi siyasi dayanağını oluşturamadığı için yeni dünya düzeninin hem içinde hem de kıyısında yer almakta; bu da toplum düzeyinde temsil sorununun/krizinin kronik bir biçimde yaşanmasına yol açmaktadır. İki kutuplu Batı dünya düzeninin ABD eksenli yeni dünya düzenine dönüşmesiyle ABD yandaşlığına dayalı Türkçü-muhafazakarlık bile savunulamaz hale gelmiştir. Bloklara dayalı devletler arası dünya egemenlik sisteminin değişmesiyle devlet kendine yeni bir temel yaratamamıştır. Toplumun birlik ve dayanışmasını sağlamakta zorlanmaktadır. Osmanlı’nın tasfiyesiyle oluşturulan, II. Dünya Savaşı sonrasında ise Amerikancı bir temelde revize edilen resmi dünya görüşü (muhafazakar-Türkçülük) tartışmalıdır. Günümüzde toplumun birlik ve dayanışmasını sağlayan, yeni bir siyaset/temsil ile temellenen yeni bir resmi görüşten söz edilememektedir. Yeni siyasi yöneliş ABD merkezli Büyük Ortadoğu Projesi/Yeni-Osmanlılık anlayışının çerçevesini aşmadığı için devlet ve toplum düzeyinde temsil tartışmalı hale gelmiştir. Büyük Ortadoğu Projesi ABD küreselleşmesine dayalı zorunlu bir dizi siyasi değişikliği öngörmektedir. Bunun Türkiye’de siyasete yansımaları “açılım” adı altında, ithal-temsil/yandaş-yerelleşme, ithal-demokratikleşme ve uydulaşmadır. Yeni dünya düzeni/düzensizliği

Türkiye’de devlet ve toplum krizi biçiminde ortaya çıkmaktadır. Bu durumun ilerleme, özgürleşme olarak tanımlanması büyük bir şaşkınlıktır.

Günümüzde ABD saldırganlığının dünya ölçüsünde artmasına karşılık Doğu toplumlarının kendini savunabileceği askeri-siyasi bir örgütlenme söz konusu değildir. Batı’ya karşı Doğu savunuculuğu ve öncülüğüne dayalı Osmanlı tarihi mirası değerlendirilemez haldedir. Amerikan eksenli Yeni-Osmanlılık/Büyük Ortadoğu Projesi Osmanlı mirasının günümüzde tek sahibi olan Türkiye’nin düştüğü açmazı göstermektedir. Rusya’nın Bizans mirasının savunuculuğunu üstlenmekten vazgeçmesiyle ABD eksenli Yeni Osmanlılık, Türkiye’yi dışarıda bırakan dünya egemenlik düzeninin en önemli projesi olmuştur.¹ Türkiye’de iki yüz yıldır sürdürülen Batıcılığa yerine ABD küreselleşmesinin alternatif olarak (yenilikçilik, devrimcilik) öne sürülmesi devlet ve toplum düzeyinde darlaşmayı göstermektedir. Amerikan yayılcılığının toplum içinde dayanak bulması öncelikle devletin Amerikancı siyasetin yandaşı olmasından kaynaklanmaktadır. Günümüzde eski-yeni siyasi takımlar Batı içi çelişkilerden yararlanarak kendilerine dayanak bulamadıkları için hep birlikte Amerikancı küreselleşmenin sözcülüğüne koşulmuşlardır. Amerika’nın dünyadaki çıkarlarının, kontrol ve denetiminin, ilişki kurduğu toplumların, Avrupa, Rusya, Balkanlar, Orta Asya, Kafkasya, Orta Doğu gibi çeşitli bölge özelliklerine göre farklılık göstermesinden yararlanarak görev üstlenmek amacıyla birbirine karşıt (etnik-milliyetçi, dini-mezhepçi, laik-milliyetçi) kadrolar biçiminde farklılıklarını korumaya özen göstermektedirler. “İthal demokratikleşmenin” “ithal/yama temsilin” veya “açılımın” amacı budur. Farklı kadroların birbirine karşıt konumlanmaları, farklı siyasetleri savunmaları Amerikan yandaşlığına engel değildir. Tam tersine aralarında bir yakınlık, birliktelik kurmamaları ABD’nin küresel çıkarları gereğidir. Bu nedenle aralarındaki karşıtlıklar, uzlaşmaz karşıtlıklar olarak mutlaklaştırılmaktadır. Çeşitli kadrolar/siyasetler arasındaki ayırım ve karşıtlıkların modern-küresel ayırımı içinde ifade edilmesiyle yenilikçi, devrimci, gerici kavramlarının da içeriği boşalmıştır. Çatışma, çağdaşlaşma/yenileşme açısından, “küresel-ilericilik” ile “modern-gericilik/otoriterlik” arasında bir seçim gibi gösterilmektedir.

Batılılaşma yerine ABD küreselleşmesinin geçmesiyle Batı dünya egemenliği içinde Türkiye’nin ve Doğu halklarının konumu (farklılaşma, dengesizlik) değişmemiştir. Batı içinde değişen, Doğu ile ilişkilerde kimin öncülüğü üstleneceği ve

¹ Rusya, Bizans mirasının savunuculuğundan neyin karşılığında vazgeçmiştir? Bu sorunun askeri-siyasi açıklaması yoktur. İktisadi, teknolojik, kültürel açıdan da yetersizliklerinden söz edilemez. İki kutuplu dünya düzeninde her iki tarafın da propaganda için verdiği ve doğruladığı rakamlar bunu açıkça göstermektedir. Sovyetler Birliği’nin tek bir kurşun atmadan tasfiyesi zayıflığı, yenilgisi ile açıklanamaz. O zaman sorumuz daha çok önem kazanmaktadır. Rusya, Bizans mirası savunuculuğundan neyin karşılığında vazgeçmiştir? Amerikan Yeni-Osmanlılığı bu sorunun açıklanması için belli ipuçlarını vermektedir. Bu konu üzerinde ayrı bir yazımızda duracağız.

ilişkilerin nasıl yürütüleceğinin belli olmasıdır. Küreselleşme süreciyle birlikte Türkiye'nin dünyada ve bölgede güç kazandığı ham bir hayaldir. Türkiye'nin elbette belli imkanları ve tarihi zenginliği vardır, ancak bunu ne ölçüde değerlendirebildiği kuşkuludur. Gerçekten de bölgemizde ve dünyada Doğu aleyhine kurulu verili düzeni aşacak yeni bir dünya siyasetinin koşulları vardır. Sadece çok yönlü olarak parçalanmış bölge halkları değil, süper gücüne karşın ABD de Irak'ta, Suriye'de, Mısır'da, İran'da, Ukrayna'da, Kafkasya'da, Balkanlarda açmaz içindedir. Eski düzenin geçersizliği, yeninin kendi egemenliğini temellendirememesi nedeniyle tüm dünyada yönetim ve temsil sorunu vardır. Ortadoğu, Balkanlar ve Doğu Avrupa, Karadeniz ve Hazar havzası, Kafkasya istikrar, güvenlik ve emniyet arayışı içindedir. Mesele Türkiye'nin bunu değerlendirecek siyaseti oluşturmakta, Batı soygun ve saldırganlığına karşı Doğu savunuculuğu siyasetini temsil etmekte içine düştüğü açmazdır. Bu temsili üstlenemediği için devlet ve toplum düzeyinde kendi varlığını temellendirememekte, kendi tarihinden bağımsız toplum özelliklerine dayalı olarak siyaset önerdikçe birlik ve dayanışmasını sağlayamamaktadır. Türkiye'de etnik-dini düzeyde çözülme Amerikan küreselleşmesinin bir gereğidir. ABD "ithal temsil/yandaş-yerelleşme" aracılığı ile Akdeniz, Karadeniz, Ortadoğu, Avrupa, Rusya üzerinde etkili olmayı, ilişkilerde denetimi ve kontrolü amaçlamaktadır. ABD'ye bağlı yeni gelişmelere tüm Batılı halkların da destek verdiğini söylemek mümkün değildir. Amerikancı Yeni-Osmanlılık, etnik-dini çözülme, uydu-yerelleşme tüm dünya halklarının aleyhinedir; farklı siyasetlerin, tehditlerin kaynağını oluşturmaktadır. Bu nedenle ABD kendi dışında, bölge merkezli bir örgütlenme, imparatorluk/uygarlık bütünlüğü amaçlamamaktadır. Türkiye'de çözülmenin "Kürt sorunu" ile sınırlı kalması bu nedenle beklenmemelidir. Türkiye'de yamalı bohça bir tarzda, 16-18 "özerk bölge yönetim" in olması gerektiğinin demokratik-cumhuriyetçilik veya başka adlarla tartışılması bu yönde bir adımdır. Şehir-bölge merkezli darlaşma, yerelleşme çok yönlü Amerikan dünya egemenlik ilişkilerinin çıkarları gereğidir. ABD'nin dünya üzerinde üstünlüğü belli örgütlenme başarısına bağlıdır. Bu örgütlenmesi için belli bilgilerden de yararlanmaktadır. Etnisite, din eksenli çalışmaların çoğalması, bu yöndeki çabaya Türkiye'de üniversitelerin, araştırma merkezlerinin de katılması sosyal bilimlerde paradigma değişikliği olarak tanıtılmaktadır. Ancak ABD'nin bu bilgileri tüm dünya halklarıyla paylaşmadığı, uygulamada bu bilgilerden nasıl yararlandığı yanı başımızdaki olayları bile değerlendirmekte yoksun kalmamızdan bellidir. ABD, Yeni-Osmanlılık girişimiyle daha dar çaplı örgütlenmeler aracılığıyla kendi düzenini yaygınlaştırmakta, küresel düzeyde kendi dışındaki ülkeler ve uygarlıklar üzerinde baskı oluşturmaktadır. Kendi geliştirdiği yeni ilişkiler ve örgütlenmesi içinde olayların denetimini mutlak olarak elinde tutma çabası içindedir. Bu nedenle hem Batı'yı, hem de Batı-dışı toplumları yeniden değerlendirme işine girişmiştir. Bunun sonucunda dünya tarihi birikimi ve Osmanlı mirası ne Batı, ne de bizim tarafımızdan değerlendirilemez haldedir. Devletin küçülmesi, toplumun tanımlanamaz hale gelişi,

sivil toplum kuruluşlarının öne çıkması ABD küreselleşmesinin dayanağını oluşturmaktadır.

Türkiye’de yandaş-yerelleşme/temsil Türk toplum tarihine dayalı bir siyaseti ve dayanışmayı amaçlamamaktadır. Devlet ve toplum düzeyinde “Kürt sorunu”nun ötesinde yeni düzenlemeler “paradigma değişikliği”, “güvenlikçi politikadan vazgeçme”, “korku ve paranoyadan kurtulma” vb. açıklamalarla desteklenirken, devletin küçülmesi, askeri-siyasi düzeyde devlet kadrolarının ve yeni arayışların “paralel yapı ile mücadele” adı altında sindirilmesi, tasfiyesi daha geniş bir değişikliği göstermektedir. Bu değişikliği Türkiye’nin kendi denetiminde toplumlar arası ilişkilerde yeni bir aşama, yeni bir düzen olarak nitelemek mümkün olmadığı için ABD yandaşlığının ötesine gidilememektedir. Bütün tepkilere rağmen ABD’den umut kesilmemesinin nedeni budur. Osmanlı Batılılaşma/modernleşme çabasına rağmen en geniş düzeyde devletin ve toplumun temsilinden vazgeçmemiştir. XX. yüzyılda en zora düştüğü dönemde “üç tarz-ı siyaset” (Osmanlılık, İslamcılık, Türkçülük) toplum kimliğini imparatorluk imkanları içinde tanımlama çabasıdır. Cumhuriyet döneminde imparatorluktan vazgeçilmesine karşılık devlet toplum kimliğini “bağımsız” olarak tanımlamaktan vazgeçmemiştir. Devlet-toplum özdeşliği zorlama da olsa toplumlar arası ilişkiler içinde temsil birlikteliği sağlamaya yöneliktir. Bu nedenle milliyetçilik değil Türkçülük denmiştir. Türkçülük içe dönük vatanseverlik, memleketseverlik, halkçılık, Anadoluculuk ile özdeşleştirilmiştir. Bugün Yeni-Osmanlılık (Amerikancı Büyük Ortadoğu Projesi olarak siyasi ve ideolojik olarak savunulmadığı için) “açılım” olarak savunulmakta, yeni bir dünya görüşü olarak değil, hukuki düzenlemeler biçiminde gündeme getirilmektedir. İthal temsiline, yama/yandaş-yerelleşmenin etnik-dini temelli ithal-demokratikleşme/seçim, darlaşma olarak gündeme getirilmesi boşuna değildir. Her durumda çözülme ve uydulaşma kaçınılmaz olmaktadır.

Günümüzde Türkiye’de siyaset, toplumlar arası ilişkiler içinde devletin ve toplumun imkan ve potansiyelini, tarihi mirasını ve gücünü temsil etmemektedir. Tam tersine gündelik siyaset devletin ve toplumun tahribi ve yozlaşmasının en görünür biçimidir. Siyasete ilgisizlik, fakat seçimlere olan ilgi (yağmadan pay alma çabası ve itişme) bu nedenledir. Seçimlerin sonucu ne olursa olsun iktidar yönetemez haldedir. Devletin toplumlar arası ilişkilerde kapsayıcılığı ve dayanağı belirsizleştiği için otoritesi (pay ortaklığı olarak) tartışmalıdır. Türkiye’nin, dünya içindeki yerine ve rolüne bağlı olarak askeri-siyasi düzeyde temsilinden, katılım ve ortaklıktan, örgütlenmesinden söz edilemezken, toplumun kültürel özelliklerine dayalı etnik-dini “temsili-demokratikleşme”den, “açılım” paketlerinden söz edilmesi garip bir çelişki oluşturmaktadır. Dünya içindeki yerimizi ve rolümüzü, ABD üstünlük ve denetimini aşmayı amaçlamadığı için siyasi temsil ve otorite açısından seçimler değersizleşmiş, anlamını yitirmiştir. Siyasi partiler ve seçimler giderek düzen içi yağma ve çekişmenin, devleti ve toplumu tahrip etmenin, itişmenin aracı haline gelmiştir. Bu haliyle, farklılaşma ve ayrışmayı,

daha doğru bir deyişle başıbozuk-yığınsallaşmayı, kördöğüşü bir tarzda düzen içi yağmayı ifade etmektedir. Düzen dışına çıkış/çözülme itişmenin aldığı boyutların genişlemesiyle, etnik, dini, yerel ayrışma ve karşıtlık biçiminde “iç savaş” boyutlarına dönüşmüştür. Sürecin başlangıcını 12 Mart 1971 darbesine kadar geri götürmek mümkündür. 12 Eylül darbesi ile açmaz, kimlik krizi ve bunalımı egemen eğilim haline gelmiştir. Yeni düzen arayışları devlet ve toplum karşıtı marjinal yığınların tahrip edici asalak-iktidarına dönüşmüştür. Devletin ve toplumun denetim ve otoritesi (temsil gücü) yığınların önünde engel olarak görüldüğü için yasa-dışı/keyfi uygulamaların ve paralel/asalak devlet yapılanmalarının önü açılmıştır. Kimin hukukunun, otoritesinin geçerli olduğu tartışmalıdır. Bunun en açık örneği 11 Eylül sonrası Amerika'nın Irak saldırısı sonrası ortaya çıkan boşluktan yararlanarak ortaya çıkan yeni yapının devlete paralel varlık göstermesidir. Devlet elinin uzanmadığı, otoritesinin/temsilin belirsizleştiği Güneydoğu Anadolu'da kimin hukukunun geçerli olduğu belirsizleşmiştir. Geçmişte, “Kürt sorunu” olarak tanımlanmadan önce, bölgede dini, etnik, tarikat ve aşiretlere dayalı yapı devlet siyasetine paralel bir biçimde varlık sürdürmekteydi. Bugün de bu durum değişmemiştir. Bu yapı küreselleşmeci yeni kimlik siyasetine eklenmiş durumdadır. 1980 darbesinin getirdiği yeni düzenlemeler sonucu günümüzde bölgede egemen olan siyasi-etnik-dini yapı birbirine paralel gelişmiştir. Geçmişte verili düzenin uzantısı/dayanağı olan “aşiret ve tarikat temelli feodal yapı”yı tasfiye etmek demokratikleşmenin ve sosyalist mücadelenin bir gereği olarak görülürken, günümüzde özgürleşme adına, devlete paralel, asalak bu yapının (PKK-KCK) yeni biçiminin kuyruğunda siyaset yapılmaktadır. Türkiye’de devlete paralel ortaya çıkan bu yapının türevleri, ABD’nin açtığı boşlukta/istikrarsızlaştırma operasyonunda Irak ve Suriye’de oluşturulan bölge halklarına ve tarihi-coğrafyasına yabancılaşmış, düzen-dışı/yama “başıbozuk-özerk” yapılarıdır. Toplumun ve devletin tahribi ile köksüz-muhafazakarlaşma, etnik-darlaşma, üretimden kaynaklanmayan ve dayanağı olmayan düzenin dışına çıkış ve düzene katılma/pay alma çabası birliktedir. Devletin ve toplumun marjinalleşmesi (tarihten kopuş, yığınsallaşma, darlaşma) kimlik bunalımı ve temsil krizi olarak ortaya çıkmaktadır. İthal/uyducu temsil ve demokratikleşme teslimiyetçi-kendiliğindenliğin, küreselleşmenin dışında kalmanın ya da toplum ve devlet düzeyinde marjinalleşmenin en açık görüntüsüdür. Bunun siyasi bilincini edinmeden devlet/toplum krizini aşmak mümkün değildir.

Türkiye’nin istikrarı ve güvenliği kendi için değil, dünyanın ve bölgenin istikrarı ve güvenliği için gereklidir. Türkiye kendi istikrarını ve güvenliğini sağlayamadığı veya kendini savunamadığı için değil, tam tersine Batı saldırganlığı karşısında bölge halklarının istikrar ve güvenliğini savunarak özgürleşecektir. ABD küreselleşmesi dünyanın günümüze kadar gelen eski uygarlıklarını tahrip etmektedir. ABD dışındaki toplumların bu değişikliklere desteği kuşkuludur. Bu açıdan yeni bir dünya siyasetinin dayanağı vardır. Türkiye’nin içe dönük siyasete dönmesi, uydu-yerelleşmesi gerçekte tüm dünya halklarının çıkarlarına kar-

sıt bir gelişmedir. Türkiye kendi tarihi mirasına sahip çıkamadığı için devlet ve toplum düzeyinde özgürleşemiyor, kendini temsil edemez ve savunamaz hale geliyor. Çevremizdeki ülkelerin düştüğü açmazdan, sorunlardan küçük çıkarlar elde etmeye çalışmak, bu ülkeler aleyhinde üstünlük kazanmaya çalışmak Türkiye'nin konumunu ve rolünü daha çok tartışmalı hale getirmektedir. Bunun için çevremize bakmak yeterlidir. Kuzey Afrika'dan Balkanlara, Kafkasya'dan Doğu Akdeniz'e ve Basra Körfezi'ne kadar istikrarsızlaştırılmış eski Osmanlı coğrafyasındaki etnik-dini cephelere bölünmüş ve birbirine karşı düşmanlık besleyen bölge halkları ve ülkeler istikrar ve güvenlik için Türkiye'ye değil, ("düşman komşular" olarak) Amerika'ya, Çin'e, Avrupa'ya, Rusya'ya çağrı yapmakta, bölgeye yabancı devletleri davet etmektedirler. Türkiye de devlet ve toplum düzeyinde kendinden umut kesmiş olacak ki Amerikan saldırganlığı karşısında sıkıştıkça, 28 Şubat uygulayıcıları gibi, onlara karşıt olarak ortaya çıkıp on iki yıldır iktidar olan siyasi parti de Rusya'dan medet ummaktadır. Amerika ile sorunlar olduğunda (Amerikan yandaşlığına rağmen hizmetlerinin değeri anlaşılamadığı gerekçesiyle), Rusya önderliğine dayalı "Avrasyacılık" savunusu ile siyasi varlıklarını sürdürmek istemektedirler. Giderek Rusya, AB bir yana, İran bile alternatif olmaktadır. Toplumunu oluşturan unsurların etnik, dini olarak birbirine karşı konumlanmasına uygun olarak, sadece siyasi olarak tercih edilen ülke değişmektedir. Ortadoğu'da bölge liderlerinin sürekli siyaset ve taraf değiştiren, güvenilirmez liderler olarak tanımlanmaları, sokaktan medet ummaları bu nedenledir.² Önemleri, liderlikleri de bu değişkenlikten, koşullara uygun bölge içi-dışı ittifaklar oluşturmalarından, istihbarat örgütlerine yakınlıktan kaynaklanmaktadır. Bu yeteneklerine rağmen ne Saddam Hüseyin, ne Kaddafi, ne de Hüsnü Mübarek yerlerinde kalabilmiştir. Verili dünya düzenine veya devlete paralel siyaset güden asalak El Kaide veya yerel düzeyde PKK liderleri için de aynı şeyi söylemek mümkündür. Biri (söylendiğine göre) başı vücudundan ayrılmış ve cesedi okyanuslara atılmıştır, diğeri ise bizzat ABD tarafından (elbette belli bir pazarlık veya hesapla) ele geçirilmiş ve hapiste tutulmaktadır. Bu oyunun dışına çıkan ve Batı'dan medet ummadan kendi tarihine ve halkına güvenen, Osmanlı mirasının temsilcisi sadece iki lider vardır. Biri Kıbrıs'ta Denktaş, diğeri, Bosna-Hersek'te İzzet Begoviç'tir. Bu liderler Osmanlı mirasının gerçek sahibi olan Türkiye için Doğu ve Batı toplumlarını kapsayan daha geniş bir çözümü/temsili savunmanın mümkün olduğunu göstermektedir. Başkalarının aklına gelen soruyu biz soralım. Peki, "Tayyip Erdoğan niçin olmasın?" Erdoğan'ın dikbaşı duruşu, cesareti, hırçınlığı, halkçılığı, muhafazakarlığı, İslamcılığı Amerikancı yeni dünya düzeninin dışında kalmanın getirdiği hayal kırıklığından kaynaklan-

² Bölge liderleri ve ülkeler siyaset üretmek yerine "bölge ajanlığına" soyunmakta, yabancı ülke istihbarat birimleri ile ilişkileri sayesinde birbirine karşı konumlandıkları ve önem kazandıkları için, olan biteni istihbarat oyunları olarak görmekteyiz. "Komple teorileri"nin bir kaynağı da budur.

maktadır. Tartışmak mümkündür ama küçümsemek de gereksizdir, son dönem gerçekleşen iletişim, ulaşım, turizm eksenli duble yollar, havaalanları, inşaatçılık, toplu konut, müzecilik, restorasyon, alışveriş merkezleri, dikey kentleşme, stadyumlar, eğlence ve yönetim merkezleri gibi uygulamaların küre-belediyeçilik anlayışını aşan siyasi bir perspektifi ve kapsayıcılığı yoktur. Küreselleşme ve uydu-yerelleşme şehir-bölgelerine dayalı bir değişimi zorunlu kıldığı için “başarılı” belediyeçilik hizmetleri şehirleri “marka/yama” haline getirme (“marka şehirler”) anlayışıyla sınırlıdır.³ Erdoğan’ın dünya siyaseti ve uygarlık çözümü anlayışı Amerikan küreselleşmesinin/Yeni-Osmanlıcılığının dışına çıkmamaktadır. Bu nedenle açılımın eksenini kendi denetimi dışındadır. Bu da kendi iradesiyle veya iradesi dışında zikzaklı, otoriter, yama/uydu-yerelleşmenin uygulayıcısı haline dönüşmesini kaçınılmaz kılıyor. Erdoğan’ın sürekli seçim kazanması, geniş destek bulması siyasi bir paradoksa dayalıdır. Amerikancı etnik-dini açılımın sözcüğünü yaptıkça ve açılım yeni sorunlara neden oldukça, yeni bir çözüm alternatif yaratamayan marjinal yığınların sözcüsü/temsilcisi haline geliyor. Amerikan merkezli yeni dünya düzeninde devlet ve toplum kendine toplumlar arası ilişkilerde dayanak bulamadığı için marjinalleşmiştir. Erdoğan’ın siyasi kaderi buna dayalıdır. Yeni dünya düzeninde siyasi dışlanmışlık/temsilsizlik/itilmişlik ile siyasi iktidarın ve yürütmenin işreti temsilini üstlenmesi çelişkisi “yalnız, mağdur ve mağrur adam” portresini yükseltiyor. Toplum buna yabancı değildir.

Günümüzde Türkiye ABD eksenli verili dünya düzeninin dışındadır. Verili dünya düzenine paralel ve uyumlu bir siyaset önererek varlığını koruma çabasıdır. Bu yönde çabalar hem Türkiye’de hem de bölgede birbirine karşıt, etnik-dini temsil ve itişmenin ötesine gitmemektedir. Sorun buradadır. ABD küreselleşmesinin, diğer bir deyişle verili dünya düzeninin dışında kaldık diye hayıflanmanın, kaygı duymanın gereği yoktur. Türkler verili düzenin dışında kendilerine dayalı yeni bir siyaset önerdikleri için tarih içinde önemli bir yer ve

³ Küresel ilişkiler içinde “marka şehirler” yama/uydu-yerelleşmenin bir dayanağıdır. Türkiye’de İslamcı çevreler içinde şehir ile uygarlık arasında bir yönü ile doğru bir değerlendirme olmasına rağmen, günümüz şehircilik uygulamaları uygarlık/tarih bütünlüğü amaçlamak yerine, küreselleşmenin ayağını oluşturan yerel-merkezler olarak öne çıkmaktadır. “Kentsel dönüşüm” bu anlamda geleneksel ilişkiler ve toplumsallaşmanın çerçevesinin yıkımına dönüşen “yenilikçilik” olarak benimsenmiştir. Şehirlerin son 50 yıldır bozulması, uygarlık özelliklerinin yıkımı sonrası ortaya çıkan işgal et, yap-sata dayalı “yama/mantar yerleşme” savunulamaz, bize ait değildir, tam tersine kimlik sorununu belirtmektedir. Bunu sadece “yıkılmak” gerekir, yerini alacak yeni bir yama/mantar-kimlik temsilini tekrar oraya koymadan. Günümüz uygulamalarının eskinin savunulmaz olmasına dayanması, “yeni”nin tartışılmasına engel olmamalıdır. “Kentsel yenilenme” daha önce temsil edilmeyen ama bir aşamayı belirten yeni bir kimliği/temsili veya geleneklere dayalı yeni bir kimliği/temsili ifade etmekten uzaktır. Bu yönde de devletin elinde olan çok büyük bir imkan TOKİ uygulamalarıyla heba edilmektedir. Marka/yama şehirler belli bir uygarlık bütünlüğünü temsilcisi şehirler anlamına gelmemektedir. Bu konuyu da ayrıca ele almak gerekir.

rol üstlenmişlerdir. Anadolu'da dünya tarihini belirleyen Doğu-Batı çatışmasına bağlanarak yerleşik düzeni aşan yeni bir dünya siyasetinin savunuculuğunu yapmışlardır. Bu nedenle Orta Asya'dan Yakın Doğu'ya geldiklerinde uygarlık değiştirmelerine rağmen Türk kimliğini koruyarak zenginleştirme imkanı bulabilmişlerdir. Bunun siyasi ifadesi Osmanlılıktır. Türklerin tarihte en önemli özelliği verili düzenin dışında yeni bir siyasetin taşıyıcısı olmalarıdır. Türk kimliği etnik, dini, kültürel, iktisadi bir özellik ile tanımlanmamıştır. Öncelikle siyasi bir temsil ve kuruluştur. Türklük bir anlamda verili düzen dışı kalmayı ve kendilerine bağlı yeni düzen kuruculuğunu belirtmektedir. Türkler Doğu-Batı çatışmasının yaratıcısı değildir, ancak bu çatışmaya bağlanarak kendi kimliklerini zenginleştirmişlerdir. "Anadolu'nun Türkleşmesi" olayı veya Anadolu'nun "imparatorluk yurdu" olması Batı'ya karşı Doğu'nun koruyucusu cephe siyasetinin temsilini üstlenmelerinden kaynaklanmıştır. Toplum cephe siyasetinin savunucusu kurucu devlete destek vererek onunla bütünleşmiş, kendi birlik ve dayanışmasını, en geniş uygarlık temsilini sağlamıştır. Bugün de Türk toplumunun en büyük zenginliği verili dünya düzeni dışında kalması ve yeni bir dünya siyasetinin taşıyıcısı olma potansiyelidir. "Gezi ruhu" bütün zaafalarına, antiliğine rağmen bu potansiyeli ve dinamizmi temsil etmektedir. Bunun "kurucu devlet/toplum" siyasetine dönüşmesi zor ve zahmetli bir süreçtir. Bütünsel bakış açısı ve öngörü elbet önemlidir. Ancak kalıplaşmış açıklamalardan ve reçetelerden medet ummadan, kolaycılık, keskinlik ve kaytarmacılığa kapılmadan, her seferinde yaşanan ilişkiler ve pratik içinde doğrulanan ve sınanan teori ve buna uygun tavır gerçek çözüm ve temsilin de geçerliliğini sağlayacaktır. Siyasetin görevi fırsatçılık, maceracılık, otoriterlik heveslerine kapılmadan, sabırla ve inatla, kimseyi dışlamadan, kırmadan, dökmeden, horlamadan, abartmadan en geniş çözümü savunmaktır.

Yakın Doğu'da siyaset/devlet kuruculuğu ile uygarlık çözümü arasındaki ilişki, devlet ve toplum açısından geleneğe bağlılık ve uyumdan, Doğu-Batı çatışmasının aşılmasından kaynaklanmaktadır. Çatışmayı inkar etmek veya mutlaklaştırmak yerine verili dengeyi tartışmak/aşmak tarihi gelişme ve ilerleme açısından en geçerli yoldur. Tarihi gelişme, toplumsal ilerleme, devrimcilik yanında, geleneklere bağlılık ve muhafazakarlıktan da (tarihte süreklilik ve bütünlük) bu anlaşılmalıdır. Devrimcilik, tarihe/geleneklere bağlılıkla mümkündür.⁴ Her devrimci aşama geleceğe olduğu gibi geçmişe de yönelik bir sıçramadır.

⁴ Sosyalizm de bu nedenle kendini "tarihi materyalizm" yöntemiyle tanımlamıştır. "Sınıf çatışması" görüşünün belirsizleşmesiyle (tartışması ayrı bir konu) tarih anlayışı da belirsizleşmiştir. Sınıf çatışması yerine Batı içi sosyalist-kapitalist bloklar arası (devletler arası) çatışmanın konulması önce uluslararası dengenin korunması biçimini alırken giderek (yenilgi olmadığı halde, savaşız, başkaldırızsız Sovyetler Birliği'nin temsil ettiği bloğun tasfiyesiyle) tek merkezli dünya egemenliğinin mutlaklaşmasına dönüşmüştür. ABD küreselleşmesiyle devlet ve toplum düzeyinde temsil önemli olmaktan çıkmıştır.

Doğu ve Batı halkları için asıl soru/ sorun değişmemiştir. Doğu-Batı çatışmasının günümüzde aldığı biçim içinde, Batı yayılcılığı ve saldırganlığına, sömürüsüne karşı yerimiz ve rolümüz nedir? Sadece Türkiye’de değil, dünyada da devlet ve toplum düzeyinde ortaya çıkan temsil krizini aşmak dünya sorunları üzerinde sözümüzün, tavrımızın olmasına bağlıdır. Bu da bütünsel bir tarih anlayışından başka bir şey değildir. Doğu-Batı çatışması bütünsel tarih anlayışını temsil ettiği gibi, bu çatışma içinde üstleneceğimiz rol Türk kimliğini korumanın (muhafaza etmenin) ve zenginleştirmenin (devrimcileşmesinin) tek yoludur.